

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนำร่องขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการสังคมเชิงพื้นที่ จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ ประการแรกเพื่อสนับสนุนการทำงานของ คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด คณะทำงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สังคม และภาคีที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม ให้บรรลุผลตามเป้าหมายและมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ประการที่สองเพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการจัดสวัสดิการโดยขบวนองค์กรชุมชนในเชิงประเด็นและเชิงพื้นที่ รวมทั้งหารูปแบบและวิธีการสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมในพื้นที่ ประการสุดท้าย เพื่อเสนอแนะแนวทางในการขยาย เชื่อมโยงและบูรณาการกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมกับกองทุนอื่นๆ ในจังหวัด เพื่อเป็นกลไกในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมร่วมกับชุมชนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบการสร้างเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการจัดการความรู้ มีระยะเวลาดำเนินการวิจัย 1 ปี ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2550 ถึง เดือนกันยายน 2551

ผลการวิจัย พบว่า 1) การดำเนินงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการสังคมในจังหวัดขอนแก่น มีองค์กรภาครัฐที่สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งเป็นกลไกทางราชการหลักในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม ทั้งหมด 11 องค์กร รวมทั้งมีองค์กรภาคประชาชน องค์กรการบริหารส่วนตำบล และองค์กรสาธารณประโยชน์ ที่เป็นกลไกในระดับพื้นที่ในการดำเนินการ ผลักดันให้เกิดความสำเร็จในการจัดสวัสดิการสังคมต้องสร้างเวทีให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างแผนปฏิบัติการร่วม และการลงมือทำงานร่วมกัน ซึ่งอาจเรียกว่า SPA Model 2) รูปแบบและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมมี 2 รูปแบบ รูปแบบแรกโดยองค์กรภาครัฐจะมีการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการบริหารกองทุนใช้รูปแบบการทำงานที่เน้นโครงการ (Project Oriented) เป็นตัวขับเคลื่อนและดำเนินการอยู่ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์ของราชการอย่างเคร่งครัด รูปแบบที่สองโดยชุมชนท้องถิ่นจะดำเนินงานผ่านคณะกรรมการชุมชนท้องถิ่นจังหวัด เน้นการทำงานในลักษณะเครือข่ายในท้องถิ่นและมีความยืดหยุ่นสูง แนวทางในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมในพื้นที่จะต้องสร้างความร่วมมือร่วมใจและผนึกกำลังในการทำงาน (Synergistic Approach) ผ่านการจัดสวัสดิการที่ผสมผสานกันระหว่างสวัสดิการโดยรัฐและสวัสดิการภาคประชาชน (Mix welfare regime) 3) แนวทางการขยายเชื่อมโยงกองทุน สามารถดำเนินการในระดับตำบลได้ด้วยการสนับสนุนขององค์กรบริหารส่วนตำบลซึ่งสามารถสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนได้ทั้งงบประมาณและบุคลากร ส่วนแนวทางการบูรณาการกองทุนมีความเป็นไปได้ที่ชุมชนจะใช้เป็นเวทีของการเรียนรู้มากกว่าการระดมทุนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในระดับนโยบายคือ ควรมีการผ่อนปรนระเบียบข้อกฎหมายการจัดการกองทุนให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาความต้องการของท้องถิ่น และข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการในพื้นที่ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการวางแผนการการปฏิบัติงานส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมเชิงพื้นที่ร่วมกันเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน และทำให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ด้านการจัดสวัสดิการสังคมมากที่สุด

Abstract

The objective of this pilot project on driving local social development and social welfare movement, Khon Kaen province was to 1) to support performance of the provincial social welfare management fund sub-committee, of society-oriented strategy working group and of authorities involved with social welfare management for realization of the set targets and collaboration establishment, 2) to explore patterns and approaches in social welfare management through local organizations based on issues and locality as well as to accommodate patterns and approaches to support local social welfare management, and 3) to formulate guidelines in expansion, coordination and integration between social welfare supporting funds with other provincial funds to support strategies to manage social welfare with local organizations effectively. This pilot project was based on participatory learning action-knowledge management under 1-year period from October 2007 to September 2008.

The following were results of this study. Movement in social development and social welfare management in Khon Kaen province was actively undergone by the government sectors under Ministry of Social Development and Human Security, a major governmental authority in affair of social welfare management, totally 11 agencies. The people organizations, local organizations, Tambol administration organizations and public organizations were also key local gears in achievement of social welfare management. Therefore, sharing, planning and acting model (SPA model) was required. 2). Patterns and approaches were revealed in two forms: first, the government agencies implement through project-oriented actions and second, the local organizations worked through community-based sub-committee in the province through the concept of local network establishment and high flexibility. It was noted that to support welfare management, local cooperation and synergistic approach were required in addition to mixed welfare regime. And, 3) to expand fund network, this could be achieved in Tambol level through supports from Tambol administration organizations in form of budgetary and personnel supports, while in respect of fund establishment, communities were likely and learning an area rather than collaborative fund raising.

Thus, a set of suggestion is made. Policy suggestion is that certain regulations and laws related to fund management be compromised according to authentic problems and local requirements. Meanwhile, acting suggestion is that exchange of knowledge and collaboration in planning local social welfare support be implemented in order to reduce overlapped work so that, finally, local communities could gain the optimal benefits from social welfare management.